

Rifwandeling in Kenia

Willem Faber

Wie over Kenia hoort, denkt haast van zelf aan een safari: een tocht door de wildparken om daar het grote wild in hun natuurlijke omgeving te bewonderen. Toch is dat niet het enige wat Kenia op natuurgebied te bieden heeft. Wie de moeite neemt een atlas op te slaan, ziet dat dit land een enige honderden kilometers lange kustlijn heeft. De gehele zuidoostgrens wordt gevormd door de Indische Oceaan. Op vele plaatsen treft men daar fraaie zandstranden aan, aan de landzijde vaak met palmen. Voegt men daarbij een tropenklimaat, dat zeker in bepaalde jaargetijden onder invloed van de zeewind en met vermijding van de heetste uren van de dag erg aangenaam is, dan zal het niemand verwonderen, dat de toeristenindustrie haar oog op deze streek heeft laten vallen. Aanvankelijk in hoofdzaak ten noorden van de havenstad Mombasa, maar later ook zuidelijk van die stad in de richting van de grens met Tanzania zijn in de loop der jaren talrijke hotels gebouwd. Op zich is dit alles natuurlijk geen reden om hierover iets in de Vita te vermelden, maar er is meer.

In Mombasa staat een oud Portugees fort. Daarin is ook een museum ondergebracht met onder andere een bescheiden collectie schelpen, hoofdzakelijk leden van de familie der Cypraeidae. Dat doet u natuurlijk al veronderstellen, dat de zeefauna in de omgeving meer omvat dan wat men doorgaans op een tropenstrand pleegt te vinden. In het algemeen is dat namelijk niet veel en meestal onder invloed van de tropenzon sterk gebleekt. Die veronderstelling is juist. We gaan daarvoor eens kijken op een ongeveer 30 km ten zuiden van Mombasa gelegen kustgedeelte, Diani-beach genoemd. Is het toevallig laag water, dan ziet u hetgeen afbeelding 1 u toont: een barrièrerif. Dat is een koraalrif, dat van de kust is gescheiden door een strook water, die in dit geval ongeveer 25 meter breed is. Verderop in zee, enige honderden meters van het eerste rif verwijderd ligt een tweede rif met daarachter de oceaan.

Bij hoogwater is van die riffen niets te zien, maar bij laagwater kun je er heel goed over wandelen. Zoals de afbeelding laat zien is het rif niet overal droog, maar heeft vele kleine poeltjes en plasjes. Bovendien is vooral het eerste rif gemakkelijk te bereiken, omdat de strook water tussen strand en rif zeer ondiep is met slechts hier en daar wat diepere gedeelten. Dit is echter door het heldere water heel goed te zien. Het is dus eenvoudig om met alleen natte voeten deze waterstrook te doorwaden. U kunt daarbij zonder problemen een camera meenemen, ook al is het wel verstandig om deze tijdens de overtocht waterdicht te verpakken. Je kunt nooit weten: een gat dat aan de aandacht ontsnapt en er is het gevaar van struikelen. Nauwelijks behoeft te worden vermeld, dat dikke zolen in dit soort gebieden altijd nodig zijn. Koraal is hard en ruw en de zeeëgels zitten daar in groten getale. De weg naar het tweede rif is wat minder eenvoudig. Het water is er dieper en af en toe zo, dat er een stuk moet worden geworpen.

Eenmaal op het eerste rif wordt al gauw duidelijk, waarvoor de camera moet dienen. Vooral in al die poeltjes, maar ook verder is enorm veel te zien. En bij elk laag water is het beeld weer anders. Door daarvan het een en ander vast te leggen

Afb. 1 Rif voor Keniaanse kust (Diani-beach) bij laag water.

kunt u ook later thuis nog eens genieten van de kleurenpracht die de tropenfauna steeds weer biedt. Vooral stekelhuidigen blijven met laag water achter. Verschillende soorten fraaie zeesterren en zeeëgels (afbeeldingen 2 en 3), maar ook zee-komkommers kom je veelvuldig tegen. Met het idee, dat zich niet zo snel de gelegenheid zal voordoen om de foto's nog eens over te nemen, is het verstandig niet al te zuinig met het gevoelige materiaal om te springen. U hebt dan de meeste kans dat er een aantal goede foto's bij zit. En er is veel dat voor een foto in aanmerking komt. Een uur over het rif zwerven is op die manier gauw om. Maar hier is dan wel een waarschuwing op haar plaats. Het is allemaal best te doen in de tropenzon, vooral als het laagwater in de ochtenduren valt, maar het is toch te allen tijde raadzaam het lichaam tegen de zon te beschermen en iets op het hoofd te hebben. Verbranden geeft alleen maar narigheid.

Met zijn tweeën gaat nog beter, ook al fotografeert er maar een. Blijft u dan wel wat in elkaars buurt. Het is niet te vermijden dat de een iets fraais tegenkomt en dan de ander erbij roept. Die heeft dan de neiging snel naar de aangewezen plaats te gaan, maar een rif is geen geplaveide weg, integendeel! Zo werd ik ook geroepen om iets bijzonders te zien. En dat was waarlijk de moeite waard: een levende *Cypraea* met een gitzwarte mantel gedeeltelijk over de schelp gespreid. (afb. 3). De eerste indruk was dat daar een *Cypraea talpa* L., 1758 wandelde. Slaan we later de boeken op, dan is er weer twijfel. Burgess toont de afbeeldingen van twee sterk op elkaar lijkende kauries, beide levend. De ene is *Cypraea talpa* met een groenachtige, gespikkelde mantel met dikke vlezige papillen. De andere is *Cypraea exusta* Sowerby, 1832 met een diep zwarte, veel gladdere mantel. Leggen we afbeelding 4 naast de afbeeldingen van Burgess, dan is men snel geneigd te concluderen, dat we met *Cypraea exusta* te doen hebben. Maar dan klopt er iets anders niet. Deze soort komt volgens de literatuur uitsluitend voor in het zuidelijk deel van de Rode Zee en in de Arabische Golf, maar in ieder geval niet zo zuidelijk als waar onze *Cypraea* rondkroop. Afgaande

op het enorme verspreidingsgebied van *Cypraea talpa*, met name langs de gehele kust van Kenia en zelfs nog veel zuidelijker, is men bereid de oorspronkelijke conclusie als onmogelijk weer te laten varen. Daarbij moet wel worden opgemerkt, dat de literatuur niet eenduidig is over de kleur van de mantel van *Cypraea talpa*. Volgens Burgess is de mantel, m.i. toch wel wat in afwijking van zijn eigen afbeelding, blauw-zwart of groen-zwart. Volgens Bosch, die deze soort enige weken levend in een aquarium heeft gehad, is de voet zwart en de mantel grijs-zwart, terwijl Salvat de mantel als zwart beschrijft. Daarbij moet wel worden bedacht dat beide laatstgenoemde auteurs hun mededelingen niet met afbeeldingen van de levende dieren hebben onderbouwd. Het is daarom interessant hierover nog eens iets te horen van de ervaringen van anderen.

Hoezeer een fotosafari op het koraalrif ook de moeite waard is, zeker niet minder interessant is om de wateren tussen de riffen snorkelend te aanschouwen. U komt dan nog vele andere diersoorten tegen. Ook aan de buitenkant van het tweede rif is het een en ander te zien, maar daar vindt u niet het rustige zwemwater van tussen de riffen. Voor de liefhebbers zijn er diverse soorten schelpen. De verscheidenheid in biotoop: koraalzand, zeegrasvelden, koraalrif en stenen, biedt woonplaats aan diverse soorten tweekeppigen en buikpotigen. Afbeelding 4 geeft u een indruk van die verscheidenheid. Op Dianibeach is het al niet anders dan elders in de wereld: verkoop van schelpen door de bewoners aan toeristen. Het is altijd weer verbazend, hoe mensen schelpen op het uiterlijk kopen zonder enig idee te hebben wat het precies is en dus ook zonder enig idee over de redelijkheid van de vraagprijs. Vele van die schelpen zullen stellig binnen korte of langere tijd op een plaats komen, waar niemand er meer naar omkijkt. Misschien dat u een dergelijk exemplaar ooit weer eens terugziet op een vlooienmarkt, tegenwoordig een uiterst populaire plaats voor de verkoop van alles en nog wat. Helaas weet dan waarschijnlijk niemand meer, waar de soort vandaan kwam. Toch is het niet altijd zonde van de tijd om eens bij zo'n handelaar te kijken. Schel-

Afb. 2 Boven: de veel voorkomende zeester *Protoreaster lincki* (Blainville, 1834).
Onder: een onbekende zeester, waarvan ik maar een exemplaar ben tegen gekomen.

Afb. 3 Boven: een zeeëgel met fraaie kleuren, waarvan ik de naam niet ken. Komt veel voor.
Onder: *Cypraea talpa* L., 1758 met zwarte mantel, overdag rondkruipende over het rif.

pen, die niet zo spectaculair zijn, zijn voor de meeste toeristen niet erg interessant, maar voor de verzamelaar juist wel.

Op welke manier u uw hobby ook wilt bedrijven – er zijn ook duikfaciliteiten – het zeegebied van Kenia kan u daarbij van dienst zijn.

LITERATUUR

- BOSCH, Donald & Elois. 1982. Seashells of Oman. Londen. Blz. 70.
BURGESS, C.M. 1985. Cowries of the World. Kaapstad. Blz. 90 en 91.
SALVAT, Bernard & Claude RIVES. 1975. Coquillages de Polynésie. Tahiti. Blz. 295.

Afb. 4 1. *Lambis crocata crocata* (Link, 1807); 2. *Oliva caerulea* (Röding, 1798); 3. *Mitra stictica* (Link, 1807); 4. *Vasum turbinellus* (L., 1758); 5. *Harpa harpa* (L., 1758); 6. *Conus striatus* L., 1758; 7. *Bulla ampulla* L., 1758; 8. *Pleuroploca trapezium* (L., 1758); 9. *Strombus aurisdianae* L., 1758; 10. *Strombus lentiginosus* L. 1758.